

แนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

: กรณีศึกษาอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี*

GUIDELINES FOR STRENGTHENING COOPERATION IN SUSTAINABLE ECOTOURISM DEVELOPMENT: A CASE STUDY OF KAENG KRACHAN DISTRICT, PHETCHABURI PROVINCE

อมรรัตน์ ทองแล

Amonrat Thonglae

วัลย์พร ชินศรี

Walaiporn Chinnasri

คณะรัฐประศาสนศาสตร์และสังคมศึกษา, มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด, ประเทศไทย

Faculty of Public Administration and Social Sciences, Stamford International University, Thailand

E-mail: Amonratthonglae45@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล 3) ศึกษาปัจจัยด้านการท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน 4) เพื่อเสนอแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 384 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแปรปรวนทางเดียว การถดถอยเชิงพหุ และการวิเคราะห์เนื้อหาผลการศึกษา พบว่า 1) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน อยู่ในระดับมาก 2) นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และลักษณะการท่องเที่ยวต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน แตกต่างกัน 3) ปัจจัยด้านการท่องเที่ยว ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงและการเดินทาง ด้านแพ็คเกจที่มีให้บริการและตัวกลางความเชื่อมโยง ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ อยู่ในระดับสูง 0.878 4) แนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ได้แก่ การส่งเสริมบทบาทของชุมชนผ่านการจัดตั้งกลุ่มท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการบริหารจัดการ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการส่งเสริมแนวทาง Low-

*Received 1 October 2025; Revised 13 October 2025; Accepted 30 October 2025

impact tourismร่วมกับภาคธุรกิจและนักวิชาการ จัดตั้งศูนย์บริหารจัดการท่องเที่ยวในระดับพื้นที่ การกำหนดยุทธศาสตร์และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนระยะยาว

คำสำคัญ: ความร่วมมือ, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, การพัฒนาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Abstract

This research aimed to 1) Study the level of sustainable ecotourism development. 2) Compare opinions on sustainable ecotourism development classified by personal characteristics. 3) Study tourism factors that have a cause-effect relationship with sustainable ecotourism development. 4) To propose guidelines for enhancing cooperation in sustainable ecotourism development. The sample consisted of 384 tourists visiting Kaeng Krachan District, Phetchaburi Province, and 10 key informants. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, one-way variance, multiple regression, and content analysis. The results of the study found that 1) sustainable ecotourism development is at a high level. 2) Tourists with different education levels, average monthly income, and tourism characteristics have different opinions on sustainable ecotourism development. 3) Tourism factors, including tourist attractions, accessibility and transportation, available packages and linkages, and tourist attraction services, have a cause-effect relationship with sustainable ecotourism development with statistical significance at the 0.001 level, with a coefficient of At a high level of 0.878 4) Guidelines for enhancing cooperation in developing sustainable ecotourism include promoting the role of communities through the establishment of tourism groups and participation in every step of management, developing tourist attractions alongside natural resource conservation, and promoting low-impact tourism approaches in collaboration with the business sector and academics, establishing tourism management centers at the local level, determining strategies and creating cooperation networks with external agencies to drive sustainable tourism in the long term.

Keywords: Cooperation, Ecotourism, Sustainable Tourism Development

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจไทย ทั้งด้านรายได้ การจ้างงาน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ซึ่งตอบสนองแนวโน้มโลกที่เน้นความ

รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566; วิทยาลัยการbin การท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2568)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศถือเป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นอย่างสมดุลกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน (Honey, 2018) โดยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศช่วยลดผลกระทบด้านลบที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงมวลชน เช่น การทำลายระบบนิเวศและมลภาวะ อีกทั้งยังส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมให้นักท่องเที่ยว (Buckley, 2020) ในระดับชุมชน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศสร้างรายได้และเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน รวมถึงการรักษาและฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น (Weaver, 2019) ซึ่งมีความสำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายธรรมชาติและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ในระยะยาว การดำเนินการเช่นนี้จึงเป็นกลไกที่ช่วยรักษาคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพควบคู่ไปกับการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน (UNWTO, 2021)

อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ถือเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะ กลุ่มป่าแก่งกระจาน ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็น มรดกโลกทางธรรมชาติ โดย UNESCO ในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นการตอกย้ำถึงคุณค่าและความสำคัญระดับโลกของพื้นที่นี้ การขึ้นทะเบียนดังกล่าวทำให้แก่งกระจานเป็นที่รู้จักมากขึ้น ดึงดูดนักท่องเที่ยว และส่งผลให้มีการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดเพชรบุรีให้เป็น "เมืองต้นแบบตามศาสตร์พระราชา น่ายู่น น่ายิน น่ายั่ว สู่เมืองสร้างสรรค์ระดับสากล อย่างยั่งยืน" (UNDP Thailand, 2567) ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อำเภอแก่งกระจานถือเป็นแนวทางสำคัญที่สามารถส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติควบคู่กับการพัฒนาชุมชนได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากพื้นที่แห่งนี้มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ทั้งระบบนิเวศป่าดิบชื้น ป่าเบญจพรรณ และสัตว์ป่าหายาก เช่น เสือโคร่ง ช้าง สมเสร็จ และแก้งหม้อ อีกทั้งยังเป็นต้นน้ำของลุ่มน้ำสำคัญสามสายคือ แม่น้ำแม่กลอง เพชรบุรี และชายฝั่งทะเลตะวันตก ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น กะเหรี่ยงปกากะญอ และกะเหรี่ยงโพลั่ว รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การใช้สมุนไพรและการทำไร่หมุนเวียน ยังเป็นจุดเด่นที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักท่องเที่ยวได้ อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องดำเนินการภายใต้กรอบของกฎหมายอนุรักษ์ที่เข้มงวด ควบคู่กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในฐานะเจ้าของพื้นที่ เพื่อป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ พร้อมทั้งเสริมสร้างรายได้ให้กับประชาชนในชุมชนอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน (กองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (GEF-SGP) ประเทศไทย, 2564)

การเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและชุมชนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องอาศัยความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน การร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่นจึงเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างระบบที่ยั่งยืนและลดผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว (Weaver, 2019) อย่างไรก็ตาม การพัฒนาความร่วมมือยังเผชิญกับปัญหาด้านความไม่เข้าใจ ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และการขาดความรู้ความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งส่งต่อการ

ดำเนินงานที่ไม่ต่อเนื่องและไม่ครอบคลุม (Buckley, 2020) ดังนั้น การเสริมสร้างความร่วมมือด้วยการส่งเสริมการสื่อสารที่เปิดกว้าง การพัฒนาศักยภาพ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาว (UNWTO, 2021)

จากประเด็นข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี โดยมุ่งเน้นการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมถึงศึกษาปัจจัยและอุปสรรคที่ส่งผลต่อความร่วมมือ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อื่น ๆ อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
4. เพื่อเสนอแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยไว้ ดังต่อไปนี้ดังนี้

ประชากรกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีในปี 2568 ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยสูตรของ คอแครน (Cochran, 1953) ในการคำนวณหากกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่าง 384 คน และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ตัวแทนระดับผู้บริหารของอำเภอแก่งกระจาน จำนวน 1 คน ตัวแทนของ ททท.เพชรบุรี จำนวน 1 คน และตัวแทนผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย ผู้ประกอบการโรงแรมจำนวน 2 คน ผู้ประกอบการร้านอาหาร จำนวน 2 คน ผู้ประกอบการ รถโดยสารสาธารณะจำนวน 2 คน และนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 คน ผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล (1) เพศ (2) อายุ (3) ระดับการศึกษา (4) อาชีพ (5) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ (6) ลักษณะการท่องเที่ยว จำนวน 6 ข้อ มีลักษณะคำถามเป็น

แบบตรวจรายการ (check list) ตอนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย (1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว (2) ด้านการเข้าถึงและการเดินทาง (3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและที่พัก (4) ด้านกิจกรรมและนันทนาการ (5) ด้านแพ็คเกจที่มีให้บริการและตัวกลางความเชื่อมโยง และ (6) ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยข้อคำถาม 24 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด มีการประเมินค่าแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) (Likert, 1976) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย (1) การมีส่วนร่วมของชุมชน (2) การพัฒนาอย่างยั่งยืน (3) การจัดการท่องเที่ยว และ (4) ยุทธศาสตร์ท่องเที่ยว มีจำนวน 16 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด มีการประเมินค่าแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) (Likert, 1976)

2. แบบสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือวิจัย ซึ่งเป็นการใช้คำถามปลายเปิดที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถออกความเห็นหรือให้ข้อมูลได้อย่างเปิดกว้าง โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลตามคำถามที่ถูกเตรียมไว้ล่วงหน้า แต่จะเรียงคำถามใหม่ได้ หรือเปลี่ยนแปลงคำพูดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของผู้ให้ข้อมูล อันจะส่งผลต่อความยืดหยุ่นในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์จะประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย (1) การมีส่วนร่วมของชุมชน (2) การพัฒนาอย่างยั่งยืน (3) การจัดการท่องเที่ยว และ (4) ยุทธศาสตร์ท่องเที่ยว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 กับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี และผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม มาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ และวิเคราะห์เนื้อหาต่อไป สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 คนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการและสามารถตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้ สำหรับการจัดการข้อมูล ได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาถอดคำสัมภาษณ์ เรียบเรียงข้อมูลเพื่อจะได้นำไปวิเคราะห์ต่อไป

2. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ และวิเคราะห์เนื้อหาต่อไป สำหรับแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก นำมาถอดคำสัมภาษณ์ เรียบเรียง และจัดทำข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการแสดงถึงลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ (1) เพศ (2) อายุ (3) ระดับการศึกษา (4) อาชีพ (5) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ (6) ลักษณะการท่องเที่ยว โดยการวิเคราะห์จะใช้สถิติเชิงพรรณนา ด้วยการใชโปรแกรมสำเร็จรูปของคอมพิวเตอร์คำนวณหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย (1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว (2) ด้านการเข้าถึงและการเดินทาง (3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและที่พัก (4) ด้านกิจกรรมและนันทนาการ (5) ด้านแพ็คเกจที่มีให้บริการและตัวกลางความเชื่อมโยง และ (6) ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย (1) การมีส่วนร่วมของชุมชน (2) การพัฒนาอย่างยั่งยืน (3) การจัดการท่องเที่ยว และ (4) ยุทธศาสตร์ท่องเที่ยว โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. วิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ต่างกันโดยใช้สถิติ One-way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่ม ขึ้นไป และหากพบว่ามี ความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least Significant Difference test)

5. การวิเคราะห์ปัจจัยด้านการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multi Linear Regression Analysis) สถิติมีพารามิเตอร์ (Parametric Statistics) และทดสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อน คือ Durbin-Watson ซึ่งมีค่าเท่ากับ $1.5 \leq \text{Durbin-Watson} \leq 2.5$

6. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลก่อนทำการวิเคราะห์เพื่อให้ผลการวิจัยมีความแม่นยำและมีความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ จากผู้ให้ข้อมูล จากนั้นใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการตีความจากข้อมูลเบื้องต้นให้เป็นข้อมูลที่สื่อความหมายของผู้ให้ข้อมูล ด้วยการแยกประเภทและการลดทอนข้อมูลเพื่อจัดเป็นหมวดหมู่เพื่อนำมาตีความและสร้างข้อสรุปโดยนำผลการสรุปต่างๆ มาเชื่อมโยงจนเกิดเป็นโครงสร้างของข้อสรุปที่สามารถตอบปัญหาได้ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ภาพรวม

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การพัฒนา	ลำดับที่
1. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	3.88	0.70	มาก	1
2. ด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน	3.74	0.68	มาก	3
3. ด้านการจัดการการท่องเที่ยว	3.49	0.76	มาก	4
4. ด้านยุทธศาสตร์ท่องเที่ยว	3.86	0.69	มาก	2
รวม	3.74	0.62	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวม มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X}$ = 3.74, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{X}$ = 3.88, S.D. = 0.70) ด้านยุทธศาสตร์ท่องเที่ยว ($\bar{X}$ = 3.86, S.D. = 0.69) ด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน ($\bar{X}$ = 3.74, S.D. = 0.68) และด้านการจัดการการท่องเที่ยว ($\bar{X}$ = 3.49, S.D. = 0.76)

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์	สถิติที่ใช้	Sig.	ผลการทดสอบ
เพศที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ไม่ต่างกัน	One way ANOVA	0.470	ปฏิเสธ
อายุที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ไม่แตกต่างกัน	One way ANOVA	0.767	ปฏิเสธ
ระดับการศึกษาที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกัน	One way ANOVA	0.012*	ยอมรับ
อาชีพที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน	One way ANOVA	0.731	ปฏิเสธ

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน (ต่อ)

ผลการวิเคราะห์	สถิติที่ใช้	Sig.	ผลการทดสอบ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกัน	One way ANOVA	0.020*	ยอมรับ
ลักษณะการท่องเที่ยวที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ไม่ต่างกัน	One way ANOVA	0.000*	ยอมรับ

จากตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มี ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และลักษณะการท่องเที่ยวต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศ อายุ และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ไม่แตกต่างกัน

3. ปัจจัยด้านการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยด้านการท่องเที่ยว กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ปัจจัยด้านการท่องเที่ยว	การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี				
	B	S.E.	สปส. Beta	t	Sig.
(ค่าคงที่)	0.773	0.091	-	8.482	0.000***
1. ด้านแหล่งท่องเที่ยว	0.258	0.044	0.313	5.909	0.000***
2. ด้านการเข้าถึงและการเดินทาง	0.180	0.049	0.219	3.673	0.000***
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและที่พัก	0.024	0.038	0.030	0.644	0.520
4. ด้านกิจกรรมและนันทนาการ	0.018	0.051	0.021	0.348	0.728
5. ด้านแพ็คเกจที่มีให้บริการและตัวกลาง ความเชื่อมโยง	0.140	0.035	0.160	4.015	0.000***
6. ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว	0.175	0.027	0.242	6.462	0.000***
หมายเหตุ	* $P \leq 0.05$ $R = 0.878$				
	** $P \leq 0.01$ $R^2 = 0.770$				

$$*** P \leq 0.001$$

$$R^2 \text{ปรับ} = 0.767$$

$$F = 210.770$$

$$\text{ระดับนัยสำคัญ} = 0.000$$

$$\text{Durbin-Watson} = 1.901$$

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ปัจจัยด้านการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีโดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (R) อยู่ในระดับสูง 0.878 และพิจารณาจากการปรับมาตรฐานของตัวแปร (Standardized Variables) ร้อยละ 76.70-77.00 ซึ่งการทดสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อน (Durbin-Watson) ในครั้งนี้มีค่าเท่ากับ 1.901 คือ ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย (1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว (2) ด้านการเข้าถึงและการเดินทาง (3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและที่พัก (4) ด้านกิจกรรมและนันทนาการ (5) ด้านแพ็คเกจที่มีให้บริการและตัวกลางความเชื่อมโยง และ (6) ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์เชิงอิสระในตัวเอง ในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ และค่า สปส. Beta เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ($\beta_{\text{แหล่งท่องเที่ยว}} = 0.313$, Sig. = 0.000) ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว ($\beta_{\text{การให้บริการ}} = 0.242$, Sig. = 0.000) ด้านการเข้าถึงและการเดินทาง ($\beta_{\text{การเข้าถึง}} = 0.219$, Sig. = 0.000) ด้านแพ็คเกจที่มีให้บริการและตัวกลางความเชื่อมโยง ($\beta_{\text{แพ็คเกจที่มีให้บริการ}} = 0.160$, Sig. = 0.000) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและที่พัก ($\beta_{\text{สิ่งอำนวยความสะดวก}} = 0.030$, Sig. = 0.520) และด้านกิจกรรมและนันทนาการ ($\beta_{\text{กิจกรรมและนันทนาการ}} = 0.021$, Sig. = 0.728) โดยตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีได้แก่ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงและการเดินทาง ด้านแพ็คเกจที่มีให้บริการและตัวกลางความเชื่อมโยง มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 กล่าวคือ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงและการเดินทาง ด้านแพ็คเกจที่มีให้บริการและตัวกลางความเชื่อมโยง

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = b_0 + b_1x_1 + b_2x_2 + b_5x_5 + b_6x_6$$

$$= 0.773 + 0.258 (\text{ด้านแหล่งท่องเที่ยว}) + 0.180 (\text{ด้านการเข้าถึงและการเดินทาง}) + 0.140 (\text{ด้านแพ็คเกจที่มีให้บริการและตัวกลางความเชื่อมโยง}) + 0.175 (\text{ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว})$$

$\hat{Y}$ หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีความเหมาะสมกับค่า R^2 (Coefficient of Determination) ซึ่งอยู่ในระดับสูง = 0.770

สรุปได้ว่าปัจจัยด้านการท่องเที่ยวด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงและการเดินทาง ด้านแพ็คเกจที่มีให้บริการและตัวกลางความเชื่อมโยง มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการ

พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

4. แนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

แนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 4 ด้านหลัก ได้แก่ (1)ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มท่องเที่ยวชุมชน การมีส่วนร่วมในเวทีประชาคม การวางแผนและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงให้ชุมชนเป็นเจ้าของกิจกรรมและจัดตั้งคณะทำงานร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน (2)ด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน ควรวางแผนอนุรักษ์ควบคู่พัฒนา เช่น ควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว ใช้แนวทางท่องเที่ยวแบบกระทัด (Low-impact tourism) จัดทำคู่มือร่วม พัฒนาจากองค์ความรู้วิชาการ และส่งเสริมกิจกรรมฟื้นฟูธรรมชาติที่ชุมชนและนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม (3)ด้านการจัดการท่องเที่ยว ควรจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการระดับพื้นที่ กำหนดมาตรการควบคุมกิจกรรมเสี่ยง พัฒนาฐานข้อมูลนักท่องเที่ยว ฝึกอบรมบุคลากรท้องถิ่น และสร้างกลไกติดตามประเมินผลแบบมีส่วนร่วม (4)ด้านยุทธศาสตร์ท่องเที่ยว ควรกำหนดยุทธศาสตร์ระยะสั้น-ยาวโดยบูรณาการทุกภาคส่วน ประสาน ททท. เพื่อสร้างภาพลักษณ์ "เมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน" เชื่อมโยงแผนพัฒนาท้องถิ่น พัฒนาแคมเปญประชาสัมพันธ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ และสร้างเครือข่ายกับพื้นที่ใกล้เคียง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า อำเภอแก่งกระจานมีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ มีการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการดูแลและส่งเสริมการท่องเที่ยว ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินนโยบายและกิจกรรมที่เอื้อต่อความยั่งยืน ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวสามารถรักษาคุณค่าไว้ได้ในระยะยาว พร้อมทั้งสร้างรายได้และโอกาสให้กับคนในพื้นที่อย่างสมดุล สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว (2557) ได้กล่าวถึง การกำหนดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในครั้งนี้ได้ยึดตามกรอบและแนวคิดพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ 1) ศักยภาพความเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง ความสามารถในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของพื้นที่ที่ยึดตามหลักการของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2) การจัดการเพื่อให้เกิดความยั่งยืน หมายถึง ความสามารถในการควบคุมดูแล การดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามหลักการของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 3) การสร้างจิตสำนึกและการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งการสร้างจิตสำนึก หมายถึง การกระทำที่ก่อให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบ ใส่ใจและการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ส่วนการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งธรรมชาติและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 4) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน/ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการคิด การพิจารณาตัดสินใจ การดำเนินการ

และร่วมรับผิดชอบในการเรื่องต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนนั้นๆ รวมทั้งการกระจายรายได้หรือผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น และสอดคล้องกับแนวคิดของ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2567) ที่ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ประจำปี 2568 มุ่งเน้นการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนผ่าน 3 วัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ (SO) ได้แก่ SO1: Drive Demand มุ่งขยายฐานนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพจากทั้งในและต่างประเทศ โดยใช้สินค้าและบริการที่ผ่านเกณฑ์ความยั่งยืนเป็นจุดขาย เสริมสร้างภาพลักษณ์แบรนด์การท่องเที่ยวไทยให้มีคุณค่าและรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม, SO2: Shape Supply เน้นการพัฒนาและยกระดับสินค้า บริการ ผู้ประกอบการ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยวให้ตอบโจทย์ความยั่งยืน และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดยุคใหม่ และ SO3: Strive for Excellence มุ่งเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากร การบริหารจัดการองค์กรด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยี และข้อมูล รวมถึงดำเนินงานอย่างมีธรรมาภิบาลและรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อยกระดับศักยภาพองค์กรให้พร้อมเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวไทยสู่ความยั่งยืนในระดับสากล สอดคล้องกับงานวิจัยของ กันทรากกร ไตรภพ และวลัยพร ชินศรี (2567) วิจัยเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนภายใต้การประยุกต์ใช้นโยบายไทยแลนด์ 4.0ของอำเภอกุยบุรีจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอกุยบุรีจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมุห์สำรวย สุวณโณ (ทองเพ็ญ) และคณะ (2567) วิจัยเรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่า ระดับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง โดยรวมมีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และด้านการจัดการในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก

2. ลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน

นักท่องเที่ยวที่มี ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และลักษณะการท่องเที่ยวต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อการรับรู้และความคาดหวังในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ซึ่งบ่งชี้ว่าการกำหนดนโยบายหรือวางแผนพัฒนาควรพิจารณาความหลากหลายของกลุ่มนักท่องเที่ยว เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างตรงจุดและตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ กันทรากกร ไตรภพ และวลัยพร ชินศรี (2567) วิจัยเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนภายใต้การประยุกต์ใช้นโยบายไทยแลนด์ 4.0ของอำเภอกุยบุรีจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะส่วนบุคคลได้แก่ ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รวมทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์รุ่ง เพิ่มพูนศรีศิลป์ และ

สรโรชนี ศิริวัฒนา (2566) วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยว ที่มี ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ด แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวคนธ์ ฟรายเก้อ (2562) วิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา กลุ่มเขาออกการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในท้องถิ่นที่มี ระดับการศึกษา รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน

3. ปัจจัยด้านการท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ปัจจัยด้านการท่องเที่ยว ในภาพรวม ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงและการเดินทาง ด้านแพ็คเกจที่มีให้บริการและตัวกลางความเชื่อมโยง ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นในด้านแหล่งท่องเที่ยว การเข้าถึงและการเดินทาง แพ็คเกจและตัวกลางเชื่อมโยง ตลอดจนการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว ล้วนมีบทบาทสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การจัดการองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร การสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าให้แก่นักท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชนในระยะยาว สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนาพร ไตรภพ และพิเศษ ชัยดิเรก (2563) วิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ – ผลกับปัจจัยในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาศสุภา นิยมบุญจาซ (2558) วิจัยเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขาสนหนอกว้า (อุทยานแห่งชาติเขาแหลม) ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว ได้แก่ ความดึงดูดใจ ความสามารถในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก กิจกรรม การจัดการและบริการท่องเที่ยว มีผลต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขาสนหนอกว้า (อุทยานแห่งชาติเขาแหลม) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01

4. แนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

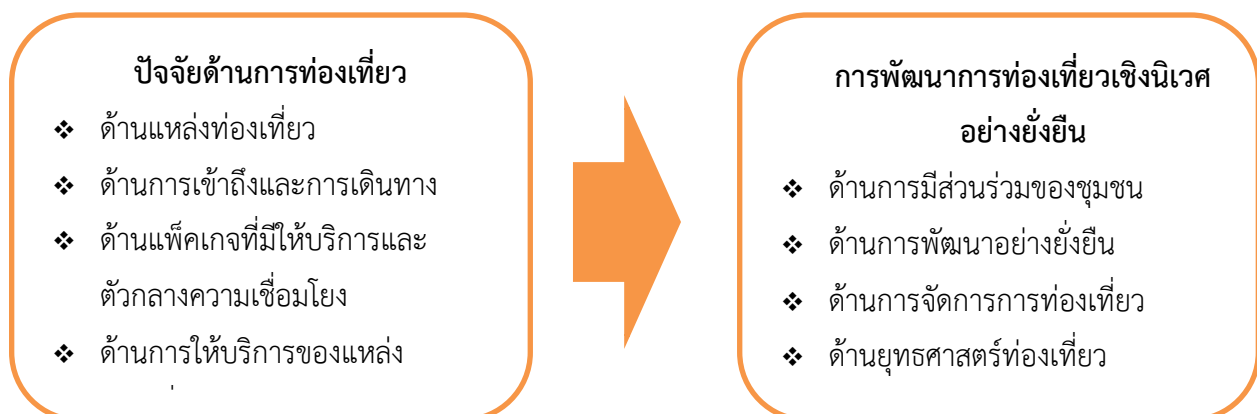
แนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 4 ด้านหลัก ได้แก่ (1) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มท่องเที่ยวชุมชน การมีส่วนร่วมในเวทีประชาคม การวางแผนและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงให้ชุมชนเป็นเจ้าของกิจกรรมและจัดตั้งคณะทำงานร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน (2) ด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน ควรวางแผนอนุรักษ์ควบคู่พัฒนา เช่น ควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว ใช้แนวทางท่องเที่ยวแบบกระทบบต่ำ (Low-

impact tourism) จัดทำคู่มือร่วม พัฒนาจากองค์ความรู้วิชาการ และส่งเสริมกิจกรรมฟื้นฟูธรรมชาติที่ชุมชนและนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม (3) ด้านการจัดการท่องเที่ยว ควรจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการระดับพื้นที่ กำหนดมาตรการควบคุมกิจกรรมเสี่ยง พัฒนาฐานข้อมูลนักท่องเที่ยว ฝึกอบรมบุคลากรท้องถิ่น และสร้างกลไกติดตามประเมินผลแบบมีส่วนร่วม (4) ด้านยุทธศาสตร์ท่องเที่ยว ควรกำหนดยุทธศาสตร์ระยะสั้น-ยาวโดยบูรณาการทุกภาคส่วน ประสาน ททท. เพื่อสร้างภาพลักษณ์ "เมืองท่องเที่ยวยั่งยืน" เชื่อมโยงแผนพัฒนาท้องถิ่น พัฒนาแคมเปญประชาสัมพันธ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ และสร้างเครือข่ายกับพื้นที่ใกล้เคียงสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุณี คงกุล และคณะ (2568) วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนชุมชนท่องเที่ยวแหลมสัก อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แก่ การยกระดับทุนทางวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน การยกระดับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวโดยชุมชน การส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงนิเวศ การพัฒนา การสื่อสารทางการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน และการพัฒนาจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนสู่ความยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีได้องค์ความรู้ใหม่ดังแผนภูมิที่ 1

แนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอำเภอ
แก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีได้แก่การส่งเสริมบทบาทของชุมชนผ่านการจัดตั้งกลุ่มท่องเที่ยวและการ
มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการบริหารจัดการ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวควบคู่กับการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติ และการส่งเสริมแนวทาง Low-impact tourism ร่วมกับภาคธุรกิจและนักวิชาการ
จัดตั้งศูนย์บริหารจัดการท่องเที่ยวในระดับพื้นที่ การกำหนดยุทธศาสตร์และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ
กับหน่วยงานภายนอกเพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระยะยาว

แผนภูมิที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปการวิจัยได้ทราบถึง 1) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน อยู่ในระดับมาก 2) นักท่องเที่ยวที่มี
ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และลักษณะการท่องเที่ยวต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน แตกต่างกัน 3) ปัจจัยด้านการท่องเที่ยว ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงและการ
เดินทาง ด้านแพ็คเกจที่มีให้บริการและตัวกลางความเชื่อมโยง ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว มี
ความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001
4) แนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ได้แก่ การส่งเสริมบทบาท
ของชุมชนผ่านการจัดตั้งกลุ่มท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการบริหารจัดการ การพัฒนาแหล่ง
ท่องเที่ยวควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการส่งเสริมแนวทาง Low-impact tourism ร่วมกับภาค
ธุรกิจและนักวิชาการ จัดตั้งศูนย์บริหารจัดการท่องเที่ยวในระดับพื้นที่ การกำหนดยุทธศาสตร์และสร้างเครือข่าย
ความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระยะยาวข้อเสนอแนะได้แก่ 1) ควร
ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนมีบทบาทมากขึ้นในการเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การจัดทำโฮมสเตย์
นำเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หรือบริการพั่นถิ่น โดยอาจผ่านการอบรมพัฒนาศักยภาพ สร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ
ชุมชน และบูรณาการร่วมกับหน่วยงานรัฐเพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบ “ชุมชนเป็นเจ้าของการท่องเที่ยว” อย่าง
แท้จริง 2) ควรกำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบ เช่น การกำหนดโซนอนุรักษ์
พื้นที่เปราะบาง หรือการจำกัดกิจกรรมที่อาจกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งส่งเสริมแนวทาง "Low-impact
Tourism" เช่น การลดขยะพลาสติก การใช้วัสดุธรรมชาติ และการฟื้นฟูพื้นที่ร่วมกับนักท่องเที่ยวและชุมชน

เพื่อให้การท่องเที่ยวไม่ทำลายระบบนิเวศในระยะยาว 3) ควรวางระบบการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวทางธรรมชาติ เช่น การใช้ระบบจองล่วงหน้า (Advance Booking) หรือจำกัดจำนวนคนต่อวันในบางโซน เพื่อป้องกันความแออัดและลดผลกระทบต่อทรัพยากร พร้อมทั้งพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลการใช้ทรัพยากร เพื่อการบริหารจัดการที่สมดุลและยั่งยืน 4) ควรวางแผนพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร วัฒนธรรม ผจญภัย และการเรียนรู้ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวหลายกลุ่ม โดยควรทำงานร่วมกับชุมชนและภาคเอกชนในการออกแบบประสบการณ์ท่องเที่ยวที่แตกต่าง มีอัตลักษณ์ และสอดคล้องกับแนวคิดความยั่งยืน พร้อมทั้งเชื่อมโยงกับอำเภอใกล้เคียงเพื่อสร้างเส้นทางท่องเที่ยวในเชิงพื้นที่ (Cluster)

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 – 2570). กรุงเทพฯ: คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (GEF-SGP) ประเทศไทย. (2564). Kaeng Krachan Forest Complex :กลุ่มป่าแก่งกระจาน: <https://en.gefsgpthailand.org/>
- กันทรารกร ไตรภพ และวลัยพร ชินศรี. (2567). การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนภายใต้การประยุกต์ใช้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของอำเภอกุยบุรีจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ (มสป.),26(2), 101-122.
- กาญจนพร ไตรภพ และพิเศษ ชัยดิเรก. (2563). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์,6(1),110-127.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2567). สรุปแผนปฏิบัติการของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568: <https://api.tat.or.th/>
- จารุณี คงกุล และคณะ. (2568). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนชุมชนท่องเที่ยวแหลมสัก อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่. Interdisciplinary Academic and Research Journal,5(2),495-512.
- ทิพย์รุ่ง เพิ่มพูนศรีศิลป์ และ สโรชินี ศิริวัฒนา. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม,8(2),299-310.
- พระสมุห์สำรวย สุวณโณ (ทองเพ็ญ)และคณะ. (2567). การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานของอำเภอนาโยง จังหวัดตรัง. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์,11(4),185-198.
- มาศศุภา นิมบุญจาซ. (2558). การศึกษาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขาสนหนอกว้าว (อุทยานแห่งชาติเขาแหลม). (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิทยาลัยการbin การท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. (29 กันยายน 2568). เทรนด์พฤติกรรมนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ในปี 2568: <https://www.spu.ac.th/>

- เสาวคนธ์ ทรายแก้ว. (2562). แนวทางพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา กลุ่มเขาออกการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว. (2557). คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. เรียกใช้เมื่อ 1 ตุลาคม 2568, จาก <https://www.dot.go.th/ebooks/ebooks-view/433>
- Buckley, R. (2020). Sustainable Ecotourism: A Guide for Planners and Managers. Cambridge: Goodfellow Publishers.
- Cochran, W.G. (1953). Sampling Techniques. New York: John Wiley & Sons. Inc.
- Honey, M. (2018). Ecotourism and Sustainable Development: Who Owns Paradise? (2nd ed.). Washington, DC: Island Press.
- Weaver, D. (2019). Ecotourism (3rd ed.). Chichester: Wiley.
- UNDP Thailand. (2567). ความคืบหน้าการพัฒนาที่ยั่งยืน จังหวัดเพชรบุรี. เรียกใช้เมื่อ 29 กันยายน 2568 จาก https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-11/sdg_profile_phetchaburi_thai.pdf
- UNWTO. (2021). Global Report on Ecotourism. Madrid: World Tourism Organization. <https://www.unwto.org/global-report-ecotourism>
- Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. In Reading in Fishbein, M (Ed.), Attitude Theory and Measurement. New York: Wiley and Son.